

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 31 Marca v.s. 1826 roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE:

Ostatnia data gazet sanktpetersburskich jest dnia 24 marca.

W piątek d. 19, generał woysk niderlandzkich, *Trip*, miał honor otrzymać audyencyą pożegnania u N. CESARZA JEGOMOŚCI i u NN. CESARZOWYCH.

W niedzielę d. 21, marszałek polny Xiążę *Wrede*, i baron *Egloffstein*, generał major i rzeczywisty radca tajny J. K. W. Wielkiego Xiążęcia Jmci Weymarskiego, również mieli zaszczyt otrzymać audyencyę pożegnania u N. CESARZA JEGOMOŚCI i u NN. CESARZOWYCH.

Tegoż dnia, kawaler, *Paez de la Cadena*, miał zaszczyt złożyć N. CESARZOWI JEGOMOŚCI nowe swe listy wierzytelne, jako poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny N. K. J. Katolickiego. Potym P. *Paez* miał audyencyę u NN. CESARZOWYCH.

Hrabia Henryk *Bombelles*, radca poselstwa N. C. J. Austriackiego w S. Petersburgu (nie dawno przybyły), miał honor bydz przedstawianym N. CESARZOWI JEGOMOŚCI i NN. CESARZOWYM.

CESARZ JEGOMOŚĆ raczył rozkazać, ażeby półk pieszcy smoleński oddał nazywał się półkiem Xięcia *Wellingtona*. Najwyższy Reskrypt do Xięcia umieścimy w następującym numerze.

J. K. W. Xiążę Jmci *Oranii* wyjechał w sobotę do Warszawy.

Generał adjutant, *Bałaszew*, gubernator jenerałny rjański, woronezki, orelski, tulski i tambowski, przybył do stolicy S. Petersburga.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa d. 1 kwietnia.

(z Gazety Warszawskiej.)

Dokończenie Programatu żałobnego Obchodu po wiekopomney pamięci NAYJAŚNIEJSZYM CESARZU WSZECH ROSSYJ ALEXANDRZE I, KRÓLU POLSKIM.

IV.

Porządek wewnętrzny w Kościele.

I. Urządzenie Kościoła ogólne. Będzie urządzonych w Kościele Katedralnym działów 17, to jest: w Praesbiterium cztery, w samym Kościele trzynaście. Cztery działy w Praesbiterium uformowane, przeznaczone są: I. Dla Tronu i Orszaku, który go będzie otaczał — II. Dla Duchowieństwa — III. Dla Xięcia Namiestnika, Senatu i Ministrów — IV. Dział stanowią chory dla dam. Trzynaście działów w samym Kościele, będą przeznaczone jak następuje: I. We środku Kościoła na Katafalk — II. Przed katafalkiem, w niejakiem od niego oddaleniu, dla wojskowych — III. Między filarem Województwa Krakowskiego i filarem Województwa Kaliskiego: W odstepie pierwszym dla postów i deputowanych — W odstepie średnim, dla Postów i Deputowanych; W odstepie najwyższym, dla Radców Wojewódzkich — IV. Między filarem Województwa Sandomierskiego i filarem Wojew. Lubelskiego: W odstepie pierwszym, dla Radców Sranu i Referendarzów Stanu; W odstepie średnim, dla dam. W odstepie najwyższym, dla dam — V. Między filarem Województwa Kaliskiego i filarem Województwa

Płockiego: W odstepie pierwszym, dla Postów i Deputowanych; w odstepie średnim, dla Postów i Deputowanych; W odstepie najwyższym, dla Radców Wojewódzkich — VI. Między filarem Województwa Lubelskiego i filarem Wojew. Mazowieckiego: W odstepie pierwszym: dla Członków Sądu Najwyższego, dla Członków Komisji Oświecenia, dla Radców i Assessorów Izby obrachunkowej; W odstepie średnim i najwyższym: Dla Sądu Appellacyjnego, Sądu Kryminalnego, Komisji Centralney Likwidacyjney, Prokuratorji, Dyrekcji głównej kredytowej, Trybunału cywilnego, Trybunału handlowego i Dyrekcji szczegółowej Mazowieckiej — VII. Między filarem Wojew. Płockiego i filarem Wojew. Podlaskiego: W odstepie pierwszym: dla Prezesów kryminalnych, Prezesów Trybunałów Cywilnych i handlowego, Prezesów Komisji Wojewódzkich, dla Członków Komisji Wojew. Mazowieckiego; — W odstepie średnim i najwyższym: dla Bióra Rady Stanu, dla Wydziałów i Biór Komisji Oświecenia, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych, wojny, Skarbu i Izby obrachunkowej — VIII. Między filarem Wojew. Mazowieckiego i filarem Wojew. Augustowskiego: W odstepie pierwszym: dla Referendarzów Stanu Nadzwyczajnych i Vice-Referendarzów, tudzież Rektora i Dziekanów Uniwersytetu Warszawskiego; W odstepie średnim i najwyższym: Dla Kuratora, Inspektora, Profesorów Uniwersytetu i Rektorów Szkół Warszawskich — IX. Między filarem Wojew. Podlaskiego i filarem ostatnim: W odstepie pierwszym: dla Korpusu Górniczego i dla Korpusu Leśnego; W odstepie średnim: dla starszych kupieckich; W odstepie najwyższym: dla Obywateli i starszych Cechów — X. Między filarem Wojew. Augustowskiego i filarem ostatnim: W odstepie pierwszym: dla Korpusu Pocztowego i dla Korpusu dróg i mostów; W odstepie średnim: Dla Radców i Ławników Urzędu Municypalnego; W odstepie wyższym: dla Obywatelów i starszych cechowych — XI. Pozostać ma wolny, między Katafalkiem i Praesbiterium, dla odbywania obrzędów religijnych — XII. Pozostać ma wolnym, między Katafalkiem i Oddziałem drugim, a to dla odbywania obrzędów religijnych — XIII. Przeznaczony na umieszczenie muzyki żałobnej na chórach

II. Urządzenie Kościoła szczególne. Co do Praesbiterium: Dział I. Miejsca bezpośrednio Tron otaczające, przeznaczone są dla Wielkich Urzędników Dworu, Szambelanów, Kammerjunkerów i dworzan zastępczych. Miejsca między Tronem i stallami, przeznaczone jest dla Jenerałów obóyga narodów, cudzoziemców wysokiego stopnia, Konsulów etc. w pozycyi Orszaku wymienionych. Dział II. Duchowieństwo otaczać będzie Arcy-Biskupa celebrującego, obok ołtarza naprzeciwko Tronu. Stalla zwyczajne, pod samemi chórami, przeznaczone są dla Prałatów i Kanoników. Dział III. Między Amboną pod filarem Województwa Krakowskiego wystawioną, i krzesłami Senatu, będzie miejsce oddzielne dla Xięcia Namiestnika Królewskiego. Krzesła Senatu tak będą urządzone, ażeby w pierwszym rzędzie, na tej stronie, gdzie będzie Xiążę Namiestnik, było krzesel 12; — pierwsze od

ołtarza dla Prezesa Senatu, cztery następne dla Biskupów; — siedm dla Kasztelanów najstarszych. W pierwszym rzędzie od strony Tronu będzie krzesło 14; — pierwsze 10 dla Wojewodów, 4 ostatnie dla Ministrów — W drugim rzędzie, po jednej i drugiej stronie, zasiadać będą Kasztelanowie i Sekretarz Senatu. Dział IV. W chórze od strony łoża, umieszczonych będzie dam 20; w chórze od strony zakrystyi, umieszczonych będzie dam 16. Z dwóch stron ołtarza, stać będą uczniowie Szkoły Aplikacyney. Co do Kościoła: Dział I. Katafalki urządzone będą według rysunku potwierdzonego. — Na okosoku, na którym złożona będzie Truna, ustawione będą taborety dla dekoracyi orderowych. Na Mundury NAYJAŚNIEYSZEGO CESARZA ALEXANDRA Senatowi, woysku i półkom darowane. Na stopniach katafalku, od strony ołtarza, po prawey i lewey stronie, stać będą taborety cztery, na których złożone będą ofiary. Na około katafalku stać będą oficerowie z różnych półków Gwardyi z dobytemi szpadami. Dwie kompanie grenadyerów Gwardyi stać będą po obu stronach Kościoła. Dział II. Dla odznaczenia ustępu, między Oddziałem drugim i Katafalkiem, stać będą, z jednej i drugiej strony Kościoła, przy filarach, dwóch Pomocników Mistrza obrzędów; — jeden przy filarze Województwa Podlaskiego, drugi przy filarze Województwa Augustowskiego. Pięć pierwszych rzędów tego Oddziału przeznaczonych jest dla Jeneratów i wyższych oficerów, za niemi stać będą oficerowie inni. Dział III. Odstępy, pierwszy i średni, mieć będą każdy trzy rzędy ławek, tak urządzonych, ażeby się w tych dwóch odstępach pomieścić mogło Posłów i Deputowanych 60. W odstepie trzecim, będą miejsca stojące na 45 Radców Wojewódzkich. Dział IV. W odstepie pierwszym urządzone będą ławki dla pomieszczenia 11 Radców Stanu Zwyczajnych i 10 Radców Stanu Nadzwyczajnych, oraz 7 Referendarzów Stanu — Odstępy średni i najwyższy, tak urządzone będą, ażeby na sześciu rzędach ławek pomieściło się dam 54. Dział V. Odstępy pierwszy i średni, mieć będą każdy trzy rzędy ławek, tak urządzonych, ażeby się w tych dwóch odstępach pomieścić mogło Posłów i Deputowanych 60. W odstepie trzecim będą miejsca stojące na 43 Radców Wojewódzkich. Dział VI. Odstępy pierwszy, średni i najwyższy, tak będą urządzone, ażeby na 9 rzędach ławek, w pierwszym odstepie, siedziało osób 24, w odstepie średnim i najwyższym osób 67. Dział VII. W pierwszym odstepie, na trzech rzędach ławek pomieścić należy osób 24, w odstepie średnim i najwyższym stać będzie Urzędników biórowych 70. Dział VIII. W pierwszym odstepie, na trzech rzędach ławek, siedzieć będzie Referendarzów Stanu Nadzwyczajnych 17, Vice-Referendarzów 5, tudzież Rektor i pięciu Dziekanów Uniwersytetu — W odstepie średnim i najwyższym, na sześciu rzędach ławek, siedzieć będą Inspektor jeneralny, Kuratorowie, Professorowie Uniwersytetu i Rektorowie Szkół Warszawskich. Dział IX. W pierwszym, średnim i najwyższym odstepie stać będą Urzędnicy i obywatele, jak się to wyżej powiedziało. Dział X. W pierwszym, średnim i najwyższym odstepie, stać będą Urzędnicy i obywatele, jak się to wyżej powiedziało. Dział XI i XII, zostają wolne. Dział XIII. W tym dziale pomieszczeni będą muzycy i śpiewacy według porządku, przez dyrekcyą właściwą wskazanego.

III. Pomieszczenie osób w Kościele.

Za wejściem do Kościoła osób Orszak składających, pomieszczenie ich porządkiem oddziałów, będzie następujące: Z Oddziału I. Vice-Prezydent, Adjutanci Placu, Major placu, pozostaną w Dziale drugim dla woyska przeznaczonym. Komendant Placu, uda się na miejsce koło Tronu. Dowódca półku strzelców konnych, zatrzyma się w Dziale II Kościoła. Z Oddziału II. Pomocnik Mistrza obrzędów zaprowadzi 40 obywateli, biletu mających, do Działu i odstepu właściwego, z jednej strony i podobnie 20 z drugiej strony —

Umieści podobnie Radnych i Ławników Urzędu Muncypalnego, tudzież jednego starszego z każdego cechu z chorągwią, na miejscu przeznaczonym. Prezydent Muncypalności, jako Radca Stanu, zabierze miejsce sobie właściwe w Dziale IV. Pomocnik Mistrza obrzędów tego Oddziału pozostanie na stronie starszych kupieckich, przestrzegając porządku w odstepie średnim i najwyższym tego Działu, z uwagą, ażeby później nadejść mającym, przechód przez te odstepy był ułatwiony. W Dziale X. tegoż samego porządku pilnować będzie wcześniej do tego wyznaczony od Prezydenta Muncypalności jeden z Ławników. Z Oddziału III. Pomocnik Mistrza obrzędów, zaprowadzi środkiem Kościoła i Praesbiterium, po 4 Xięży każdego konwentu do zakrystyi, gdzie dalszego polecenia Xięża od Arcy-Biskupa oczekiwać będą; sam pomocnik Mistrza obrzędów zbliży się do Tronu, gdzie oczekiwać będzie na rozkazy Mistrza obrzędów, przy którym ciągle zostawać ma. Z Oddziału IV. Pomocnik Mistrza obrzędów umieści Rektorów Szkół Warszawskich na ostatniej ławce Oddziału VIII; na bliższych ławkach Professorów Uniwersytetu, Inspektora jeneralnego, Kuratorów; na trzeciej ławce odstepu pierwszego umieści Rektora i Dziekanów, zostawując w tymże odstepie wolne miejsce dla 17 Referendarzów Stanu Nadzwyczajnych i 5 Vice-Referendarzów. Sam zaś pomocnik Mistrza obrzędów uda się do filaru Województwa Sandomierskiego, gdzie zostanie przez cały ciąg Obrzędu. Jak tylko Oddział IV, wejdzie do Kościoła, Arcy-Biskup poprzedzony Biskupami, Prałatami i Kanonikami, uda się do drzwiów kościelnych, gdzie oczekiwać będzie Mar Królewskich. Z Oddziału V. Pomocnik Mistrza obrzędów przeprowadzi Radców Wojewódzkich na miejsce ich praznaczenia w Dziale III i IV, tudzież umieści Posłów i Deputowanych, tak, żeby, ile bydl może, Województwo Krakowskie i Sandomierskie znajdowało się w odstepie I, Działu III; Województwo Kaliskie i Lubelskie w odstepie I. Działu V; Województwo Płockie i Mazowieckie w odstepie średnim Działu III; Województwo Podlaskie i Augustowskie w odstepie średnim Działu V — Posłowie niosący chorągwie, po zawieszeniu ich przy filarach, udadzą się na właściwe miejsca. Sam Pomocnik Mistrza obrzędów stanie obok filaru Województwa Sandomierskiego. Z Oddziału VI, czterey dworzanie niosący skrzynię Jątmużniczą, złożą ją u stop Katafalku od strony Wielkiego Ołtarza, a sami z dwóch stron teyże skrzyni stać będą. Szambelani do oddawania jątmużny praznaczeni, pójdą do Tronu; czterech dworzan zastępczych, przed Szambelanami idących, pójdzie za niemi do Tronu. Oficerowie niosący Mundury NAYJAŚNIEYSZEGO CESARZA ALEXANDRA darowane półkom, staną przy filarze Województwa Płockiego. Jenerał niosący Mundur NAYJAŚNIEYSZEGO CESARZA ALEXANDRA, darowany woysku Polskiemu, i Senator niosący Mundur NAYJAŚNIEYSZEGO CESARZA ALEXANDRA darowany Senatowi, staną przy filarze Województwa Mazowieckiego. Z ósmiu Jeneratów niosących dekoracye Orderowe, czterech na przodzie idących, stanie między filarami Województwa Płockiego i filarami Województwa Podlaskiego, obróceniem tyłem do Działu VII. Drugi czterey Jeneratów stanie naprzeciw tamtych, między filarem Województwa Mazowieckiego i filarem Województwa Augustowskiego, obróceniem tyłem do Działu VIII. Senator Kasztelan niosący Miecz, stanie u dołu Katafalku, od strony filaru Mazowieckiego, tyłem obrócony do Działu VIII. Senator Kasztelan niosący Kulę Ziemską, stanie u dołu Katafalku, od strony filaru Płockiego, tyłem obrócony do Działu VII. Senator Wojewoda niosący Berło, stanie na pierwszym stopniu Katafalku, od strony filaru Płockiego, tyłem obrócony do Działu VII. Senator Wojewoda niosący Koronę, stanie na pierwszym stopniu Katafalku, od strony filaru Mazowieckiego, tyłem obrócony do Działu VIII. Pomocnik Mistrza obrzędów tego Oddziału stanie przy filarze Województwa Sandomierskiego. Z Oddziału

VII. Jak tylko Oddział VI, weydzie do Kościoła: Arcy-Biskup z całym Duchowieństwem spotka Mary Królewskie za drzwiami kościoła, i czekać będzie, aż trumna zdjęta z mar nie zostanie; wtenczas obróci się ku kościołowi, i poprzedzony Biskupami i całym duchowieństwem, sam poprzedzać będzie niosących trumnę i uda się na swoje miejsce, a w tém muzyka stosowna da się słyszeć. Jak tylko trumna i popiersie N. CESARZA ALEXANDRA I. wniezione zostaną do kościoła, wszyscy obecni postaną. Senatorowie, Jenerałowie, Posłowie i Radey Stanu, tudzież Urzędnicy Dworu, niosący trumnę, postąpią ku katafalkowi, weyda po stopniach na wierzch onego, i ustawią trumnę a popiersie na postumencie przygotowanym. To uczyniwszy, zeydą stopniami drugiej strony Katafalku. Natenczas Senator Wojewoda niosący Koronę i Senator Wojewoda niosący Berło, weyda stopniami, położą na Trunie Koronę i Berło, a drugimi stopniami zeydą z Katafalku. Senatorowie Kasztelan niosący Miecz i Kulę Ziemską, wstąpią na wierzch Katafalku i złożą je również na Trunie. Jenerałowie niosący dekoracye orderowie, weyda na wierzch Katafalku i złożą cztery dekoracye od strony Wielkiego Ołtarza, a cztery od strony przeciwney. Senator niosący mundur NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA ALEXANDRA, darowany Senatowi, weydzie na Katafalk i złoży go na taborecie po prawey stronie soku. Jenerał niosący Mundur NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA ALEXANDRA darowany woysku Polskiemu, wstąpi na wierzch Katafalku i złoży ten mundur na taborecie, przy samym soku, na prawey stronie onego umieszczonym; nakoniec oficerowie niosący mundury NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA ALEXANDRA półkom darowane, wstąpią na katafalk, złożą je na taborecie przy samym soku, po lewey stronie onego umieszczonym. Po złożeniu takowem Senatorowie, Jenerałowie, Posłowie, Radey Stanu, Urzędnicy Dworu i Oficerowie udadzą się na miejsce sobie przeznaczone. Pomocnik Mistrza obrzędów tego Oddziału stanie od strony filaru Województwa Krakowskiego. Z Oddziału VIII, Xiążę Namieśnik uda się w towarzystwie Adjutantów swoich, poprzedzony Pomocnikiem Mistrza obrzędów, na miejsce dla niego przygotowane. Prezes Senatu i Senatorowie swiecy potaczą się z Senatorami Duchownemi i zajmą swoje krzesła. Ministrowie zasiądą także na miejscu sobie w Praesbiterium wskazanem. Radey Stanu, tak Zwyczajni jak Nadzwyczajni, tudzież Referendarze Stanu, zajmą miejsca swoje w odstępie pierwszym Działu IV. Członki Sądu Naywyższego, Kommissyi Oświecenia Publicznego i Izby obrachunkowey, umieszczą się w pierwszym odstępie Działu VI. Weyście do ławek odstępu pierwszego, uskutecznić się będzie od strony wewnętrzney Kościoła. Weyście do ławek odstępu średniego i naywyższego Działu VI, uskutecznić się będzie przez Dział X i odstępnaywyższy Działu VIII. Pomocnik Mistrza obrzędów starać się będzie, ażeby to weyście było ułatwione. Pomocnik mistrza Obrzędów, umieściwszy wszystkie osoby tego Oddziału w miejscach przeznaczonych, sam stanie przy filarze Województwa Krakowskiego. Z Oddziału IX. Pomocnik Mistrza Obrzędów przeprowadzi, przez odstępnaywyższy Działu IX, wszystkich Urzędników Biór i wydziałów Rady Stanu, Kommissy Rządowych, Izby obrachunkowey, i umieści ich w odstępie średnim i naywyższym Działu VII. Następnie umieści: Urzędników Korpusu Pocztowego w odstępie pierwszym Działu X, od strony filaru Województwa Augustowskiego; Urzędników Korpusu dróg i mostów w tymże odstępie, od strony filaru ostatniego, podobnież umieści Urzędników Korpusu górniczego w odstępie pierwszym Działu IX, od strony filaru Województwa Podlaskiego; Nakoniec umieści Urzędników Korpusu leśnego w tymże samym odstępie, od strony filaru ostatniego. Sam zaś Pomocnik Mistrza Obrzędów stanie przy filarze Województwa Krakowskiego, Pomocnik Mistrza Obrzędów Oddziału II i Pomocnik Mistrza Obrzędów na samym końcu Orszaku idący, podczas umieszczenia

się osób Oddziału IX, staną na linii, oddzielajacey miejsce dla woyskowych przeznaczone, od miejsca, które wolnem ma pozostać przed Katafalkiem: — w tym celu, pierwszy stanie przy filarze Wdztwa Podlaskiego i Dziale VII, drugi przy filarze Wdztwa Augustowskiego i Dziale VIII. Po takowem umieszczeniu osób Orszak żałobny składających, wniyda do Kościoła woyskowi wszelkiego stopnia, którzy, podług rozkazów Naywyższej Komendy woyskowej, w liczbie 160 będą mogli być Obrzędowi przytomni, i zajmą miejsce w Dziale II, nie przechodząc za linią, którą dway Pomocnicy Mistrza Obrzędów, po obu jej końcach stojący, wskazywać będą.

Umieszczenie Dam w kościele uskuteczni się sposobem następującym:

Damy, którym bilety, z wyższego rozkazu, udzielone zostaną, do loży królewskiej, przezydą przez zamek do teyże loży; damy tak do chóru od loży, jak do chóru od zakrystyi, tudzież i do odstępnaywyższego i nayniższego w dziale IV kościoła, przyjadą w karetach na rynek Starogo miasta o godzinie 10, a ztamtąd, te, które będą miały bilety do chóru od zakrystyi, udadzą się piechotą, ulicą Pojezuicką, do drzwów prowadzących do zakrystyi, gdzie urzędnik do tego wyznaczony, zaprowadzi je do chóru; te zaś, które będą miały bilety do chóru od strony loży lub do kościoła, z rynku Starogo miasta udadzą się podobnież piechotą, przez ulicę Pojezuicką, Kanonic. Dziekanę i weyda bocznemi drzwiami do kościoła, gdzie im, Urzędnik wyznaczony, wskaże miejsca właściwe. Damy tak na chórach jako i w kościele będą w ubiorze żałobnym z oszewkiem, podług przepisu żałobnego.

V.

Obrzęd żałobny w kościele.

1. Jak wszyscy zajmą miejsce, zacznie się msza śpiewana. Celemować będzie Prymas, otoczony Biskupami i wyższem duchowieństwem —
2. Muzyka wykonywać będzie *Requiem* przeznaczone —
3. Natychmiast po skończonem czytaniu Epistoly powstają Ministrowie i zbliżywszy się do taboretów, na których złożone będą ofiary: Minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego weźmie Mzał, Minister sprawiedliwości obrus i ręcznik, Minister spraw wewnętrznych chleb i wino, Minister skarbu tacę z dwoma ampułkami, i postąpią ku wielkiemu ołtarzowi —
4. W teyże samey chwili, dway Szambelanowie, wyciągną ze skrzyni jalmużniczey, jalmużnę królewską i postąpią za Ministrami. Z polecenia Arcybiskupa, Biskup jeden i pięciu Prałatów odbiorą, w porządku starszeństwa: pierwszy mzał, drugi obrus i ręcznik, trzeci chleb i wino, czwarty tacę z ampułkami, piąty jalmużnę dla ubogich kościelnych, szósty ofiarę dla kleryków Seminarzystów, dla założenia tych ofiar na ołtarzu —
5. Minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego, imieniem wszystkich ofiarujących, powie te słowa: W imieniu spoczywającego w Bogu NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA i KRÓLA, składamy ofiarę dla kościoła, jalmużnę dla ubogich, tudzież ofiarę dla kleryków seminarzystów, prosząc o religijną pamięć na Duszę Dobroczynny naszego, o którą sam nas wzywa. (Tu odda drukowany wyciąg z Manifestu NAYJAŚNIEJSZEGO ALEXANDRA I. 16 września 1823) —
6. Natenczas Biskup, z asystencyi Prałatów i Kanoników, poprzedzony Ministrami i dwoma Szambelanami, postąpi od ołtarza ku katafalkowi i stanie na drugiej stronie katafalku, przodem obrócony do drzwi kościelnych. Ministrowie i Szambelani staną naprzeciwko Biskupa i duchowieństwa —
7. W tey chwili, wszyscy obecni w kościele, powstaną —
8. Natenczas Biskup, otworzywszy wyciąg drukowany, przez Ministra wyznań religijnych jemu doręczony, przeczyta głosem donośnym słowa następujące: (Oto są własne wyrazy spoczywającego w Bogu NAYJAŚNIEJSZEGO ALEXANDRA I. CESARZA i KRÓLA, któremi do nas w tey chwili przemawia:)

„Prosiemy wszystkich wiernych poddanych na

dobro nasze na ziemi, staranie łożone około ciągłej ich pomyślności, zanosili gorące błagania do Pana naszego Jezusa Chrystusa, aby raczył w nieskończonym swym miłosierdziu, przyjąć duszę naszą do swego wiecznego królestwa." — 9. Po skończonym czytaniu, Biskup z duchowieństwem, nie odchodząc z miejsca, obróci się ku ołtarzowi, wszyscy w kościele znajdujący się klękają, i zmówiona będzie przez Biskupa głośno modlitwa, za duszę spoczywającego w Bogu Najjaśniejszego ALEXANDRA, CESARZA i KRÓLA — 10. Po tej modlitwie Biskup z duchowieństwem wróci do wielkiego ołtarza, wszyscy powstaną i zajmą swoje miejsca, a nabożeństwo dalej odprawiać się będzie — 11. Po Ewangelii nastąpi kazanie miane przez Biskupa krakowskiego — 12. Po kazaniu odbędzie się reszta mszy śpiewanej z towarzyszeniem muzyki żałobnej — 13. Po skończonej mszy żałobnej, całe duchowieństwo zbierze się w Presbiterium i w miejscu wolnym między presbiterium i katafalkiem, zostawiając przechód wolny środkiem kościoła — 14. Natenczas zacznie się hymn *Salve Regina*, przed końcem tego hymnu zbliżą się do katafalku czterey Senatorowie, którzy nosili insygnia i wstąpiwszy po schodach do trumny, pierwszy weźmie koronę, drugi berło, trzeci kulę ziemską, czwarty miecz — 15. W tej samej chwili wszyscy wielcy Urzędnicy Dworu, wszyscy Szambelanowie i Kamerjunktrowie zbliżą się do katafalku, otoczą czterech Senatorów insygnia noszących i towarzyszyć im będą do wielkiego ołtarza — 16. Wstąpiwszy na ostatni stopień wielkiego ołtarza, Senatorowie oddadzą insygnia do rąk Arcybiskupa, który je po drugich złoży na ołtarzu, i w tym samym momencie da się słyszeć potrójna *Salva* wojskowa z dział i z ręcznej broni, i na tym ukończony zostanie obrzęd żałobny dnia tego — 17. Po skończonym nabożeństwie odniesione zostaną mundury Najjaśniejszego CESARZA ALEXANDRA, jedne do półków, w asystencyi pierwszych plutonów grenadyerskich i pierwszych plutonów jazdy — 18. Mundur Najjaśniejszego CESARZA ALEXANDRA wojsku darowany, odniesiony będzie do Arsenalu przez kompanie Saperów i Minierów z batalionu Saperów. W arsenale przywiesi go Generał dywizyi Hauke, Dowódca artylleryi i inżynierów, pełniący obowiązki Ministra wojny — 19. Mundur Najjaśniejszego CESARZA ALEXANDRA darowany Senatowi, będzie odniesiony do zamku przez Senatorskiego Kasztelana, który go niesie w orszaku. Asystować mu będą dwaj Kasztelanowie i dwóch Vice Referendarzy. W sali Senatorskiej przywiesi go Prezes Senatu, w asystencyi dwóch Senatorów Wojewodów, dwóch Senatorów Kasztelanów, oraz Sekretarza Senatu:

VI.

Obrzęd oddawania jałmużny Królewskiej.

1. Jałmużna Królewska zaniesiona będzie do każdego z ogółu kościołów, około których przechodzić będzie orszak żałobny; złożona tudzież będzie w katedrze. Oddana więc zostanie w kościołach: 1. XX. Bernardynów — 2. Dobroczynności — 3. XX. Karmelitów — 4. PP. Wizytek — 5. Ewangelickim — 6. S. Andrzeja — 7. XX. Pijarów — 8. XX. Bazylianów — 9. XX. Kapucynów — 10. Katedralnym — 2. Ilość jałmużny, przeznaczonej jej i odbierających urządzić się w sposób następujący: 1. Kościół XX. Bernardynów: na ubogich zł. 500, na potrzeby konwentu zł. 1000; przywiesi X. Gwardyan w asystencyi dwóch Xięży, w obecności ubogich. 2. Dobroczynności: na ubogich miejscowych zł. 500, na wydział wsparcia po domach zł. 1000; przywiesi X. Węgierski w asystencyi Prokuratora, w obecności ubogich. 3. XX. Karmelitów: na ubogich zł. 500, na potrzeby konwentu zł. 1000; przywiesi X. Gwardyan jak ad. 1. 4. Panien Wizytek: na ubogich zł. 500, na potrzeby konwentu zł. 1000; przywiesi X. Kapelan w asystencyi dwóch Xięży, w obecności Zakonnicy za kratą i ubogich w kościele. 5. Kościół Ewangelicki: na ubogich zł. 500, na uczniów

szczych, iżby tym samym uczuciem przychylności, z powodu którego uważaliśmy jako najpierwsze ubogich zł. 1000; przywiesi X. Lauber w asystencyi Syndyka, w obecności ubogich kościelnych i ubogich uczniów — 6. S. Andrzeja: na głuchoniemych zł. 1000, na ubogich wstydlivych zł. 1000; przywiesi P. Xięni w asystencyi dwóch Kanoniczek, Kapelana X. Falkowskiego, i kilku głuchoniemych — 7. XX. Pijarów: na ubogich zł. 500, na uczniów ubogich zł. 1000; przywiesi X. Prowincyał w asystencyi dwóch Xięży, w obecności ubogich uczniów — 8. XX. Bazylianów: na ubogich zł. 500, na potrzeby konwentu zł. 1000; przywiesi X. Przełożony w asystencyi dwóch Xięży, w obecności ubogich — 9. XX. Kapucynów: na ubogich zł. 500, na potrzeby konwentu zł. 1000; przywiesi X. Gwardyan w asystencyi dwóch Xięży, w obecności ubogich — 10. Katedralny: na ubogich zł. 1000, na kleryków Seminar. ubogich zł. 1000; przywiesi dwaj prałaci Metropolitalni. Ogół zł. pol. 16,000 — 3. Jałmużna królewska zawarta będzie w workach czarnych, w kassie jenerałnej sporządzonych, po 1000 i 500 zł. pol. monetą srebrną z etykietami i pieczęcią kassy jenerałnej. Worków będzie 20, wszystkie będą złożone do skrzyni jałmużniczey czarney, sukniem ponosowem okrytey, którą czterech dworzan zastępczych, przez Ministra oświecenia publicznego wybranych, nosić będzie na małych noszach czarnych — 4. Za skrzynią jałmużniczą iść będzie czterech Dworzan zastępczych, za niemi dwóch Szambelanów do oddawania jałmużny przeznaczonych — 5. Kiedy mary królewskie zbliżą się będą do drzwi jednego z kościołów wyżej wymienionych, orszak zatrzyma się, Szambelan dobiedzie ze skrzyni dwa worki właściwe, i w asystencyi dwóch Dworzan zastępczych, weydzie do kościoła — 6. W kościele stać będzie przed wielkim ołtarzem stół przyzwolicie nakryty, a przy nim Xięża i osoby, które jałmużnę przyjmować będą. Ubodzy i inne osoby z dwóch stron kościoła uszykowani stać będą — 7. Szambelan zbliżywszy się do stołu powie te słowa: „W imieniu spoczywającego w Bogu Najjaśniejszego ALEXANDRA I. Cesarza i Króla, z wyższego polecenia, składam jałmużnę królewską, (tu wyrazi dla kogo jest przeznaczoną) tudzież ofiarę królewską, (tu wyrazi dla kogo jest przeznaczoną) prosząc o religijną pamięć na duszę Dobroczyńcy naszego, o którą sam nas wzywa.“ (Tu odda drukowany wyciąg Manifestu z dnia 16 września 1823 r.) (Wyraz jałmużny użyje się ile razy rzecz będzie o ubogich; inaczej, użyje się wyraz *ofiary*) — 8. Natychmiast po złożeniu jałmużny i ofiary, pierwszy przyjmujący odda do rąk Szambelana przygotowany kwit drukowany z podpisem przyjmujących, a Szambelan odda się i powróci do orszaku, który ruszy dalej — 9. Po wywieściu Szambelana, pierwszy przyjmujący kapłan, głosem wyrażnym i donośnym, przeczyta, z udzielonego druku, te słowa: Oto są własne wyrazy spoczywającego w Bogu Najjaśniejszego ALEXANDRA Cesarza i Króla: „Prosimy wszystkich wiernych poddanych naszych, iżby z tym samym uczuciem przychylności, z powodu którego uważaliśmy jako najpierwsze dobro nasze na ziemi, starania łożone około ciągłej ich pomyślności, zanosili gorące błagania do Pana naszego Jezusa Chrystusa, aby raczył w nieskończonym swym miłosierdziu, przyjąć duszę naszą do swego wiecznego Królestwa.“ — 10. Po takowym odczytaniu odprawioną będzie modlitwa stosowna za duszę Najjaśniejszego w Bogu spoczywającego ALEXANDRA — 11. Tym porządkiem odbędzie się oddanie jałmużny w kościołach dwięciu, z tą uwagą, że, dla skrócenia czasu, orszak siedm tylko razy zatrzyma się, to jest: Pierwszy raz przed kościołem XX. Bernardynów i Dobroczynności. Drugi raz przed Karmelitami. Trzeci raz przy wnieściu na plac Saski. Czwarty raz naprzeciw pałacu Saskiego. Piąty raz przed Kościołem S. Andrzeja. Szósty raz przed Pijarami. Siódmy raz przed Bazylianami i Kapucynami. Ilekroć zatrzyma się orszak między